

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Szerkesztőségi iroda:

Nagybeeskerek,

Zápolya-utca 1-ső szám.

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal.

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybeeskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

Nagybeeskerek, 1908.

XXXVII. évfolyam 196. szám.

Előfizetési árak:

Egész évre ——— 24 kor.
Félévre ——— 12 .
Negyedévre ——— 6 .
Egy hóra ——— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Péntek, aug. 28

A föld mérlege.

— augusztus 23.

Agusztus végeztével a föld a, magyar termőföld mérlegét is meg lehet csinálni. És sajnos, ez a mérleg az idén megint nem valami kedvező.

A napokban jelent meg a földművelésiügyi kormány hivatalos jelentése hazánk gabonaterméséről. Egybevetve a tavali és a jelen évi termés eredményeit, oda jutunk, hogy a múlt év, melyet ugyancsak a rosz esztendő közö számítotak a gazdák, mégis csak jobb volt a mostaninál, amennyiben a gabonatermés felülmúlta az ideit. Az okot, mely mezőgazdaságunkra ezt a csapást mérte, csakis a szélsőséges időjárásban találjuk meg, mert már a tavali száraz ősz a gazdasági alapvető munkák legfontosabbikának, a vetésnek rendes elvégzését nagyban hátráltatta.

Valahogy még kiheverte volna az ország ezt is, de jött még egy dolog, aminek tudatára meglehetősen későn jöttünk rá, ami legkínosabban, mondhatni meglepetés-szerűen érte a gazdát s ez a takarmányhiány.

Azt gondoltuk előre, hogy az idén valami bőséges takarmánytermésre nem számíthatunk s az az eshetőség, amely most bekövetkezett, nem is jutott eszünkbe, mivel az időjárás megváltoztatásában bízva, kedvező sarjutermben s a kapásnövényekben reménykedtünk.

Némely helyen, ahol az időjárás az utóbbi hetekben csapadékosá vált, valóra is vált ezen remény; de nagy átlagban eme várakozások legkevésbé sem váltak be s ma ott tartunk, hogy nincs az országban elegendő takarmány.

A takarmányhiány a legnagyobb csapást állattenyésztésünkre méri s mivel gazdasági életünkben állattenyésztésünk igen jelentős helyet foglal el, országos érdek, hogy a takarmányhiány folytán állattenyész-

tésünket fenyegető veszedelmet megfelelő intézkedésekkel elhárítsuk, vagy legalább is enyhítsük.

A kormány a takarmányhiány enyhítésére már tett intézkedéseket. Ilyen intézkedés a földművelésiügyi miniszternek az a rendelete, amely az összes kincstári, alapítványi és községi erdőkben ingyenes lombtakarmány-, alomszedést, legeltetést és fűkaszálat engedélyez. Fontos intézkedés ez, amennyiben a felsorolt erdők területén fekvő községek lakóinak az engedély felhasználása lehetővé teszi, hogy a meglévő téli takarmánykészlethez minél később nyuljanak hozzá. Szintugy érvénybe lépett a pénzügyminiszternek az a rendelete is, mely szerint a szeszyárakban termelt szeszmoslék, amely valóban elsődrendű takarmány, az eladás tárgyát képezheti.

Rövid idő alatt — csak napok kérdése az egész — gazdáink tehát olcsó abraktakarmányhoz jutnak. Széles takarmány nem igen van, így erre nem számíthatni a kormány részéről, viszont a rendelkezésre bocsátandó abraktakarmánnyal minden nehézség nélkül fenn lehet tartani az állományt. Ezen dolog természetes következményképe maga után vonná a kedvezményes szállítást is, aminek elrendelése, érthetetlen okokból, még mindig késik, holott az „Omge“ már hetek óta sürgeti ezt. Itt meg kell jegyezni azt, hogy igen üdvös volna, ha a szállítási kedvezmény az eddigi, esetről-esetre engedélyezett 15 százaléknál nagyobb lenne, mert csak így lehet nagyobb vásárlásokra számítani. Ezzel összefüggne az is, hogy az Ausztria felé irányuló kivitel, — a mennyiben ez is takarmányhiánnyal küzd s el kell készülnie lennünk kiviteli kísérleteire — magasabb tarifális intézkedéssel megnehezíthessék. Így azután a föld mérlegénél valahogy csak helyreállana az egyensúly.

A nagybeeskereki szőlőtanfolyam záróünnep.

— Saját tudósítónktól. —

Nagybeeskerek, aug. 28.

Ma délelőtt 9 órakor volt a nagybeeskereki szőlőtanfolyam záróünnep, mely a központi elemi iskola földszinti helyiségeiben folyt le. A záróünnepélyen megjelentek: dr. Vinczehidy Ernő megyei főjegyző, mint-alispán helyettes, Rigó István és Szilágyi Albert th. főjegyzők a vármegye, Czeglédy István kir. segéd-tanfolyagelölő és dr. Rajcsányi Gyula a tanfelügyelőség, Strosz Béla Nagybeeskerek város, Kaufmann István a gazdasági egyesület, Baaden Károly és Bányai Jakab pedig az állami népiskolák képviselőitében s azonkívül nagyszámu közönség.

Az ünnepi aktust dr. Vinczehidy Ernő megyei főjegyző vezette be mélyreható beszéddel. Meleg szavakban üdvözölte az egybegyűlteket, majd ecsetelte a tanfolyam hasznosságát és célirányosságát, mely különösen az oktatás terén nyilvánul meg. Köszönetet mondott ezután a tanfolyam vezetőségének, Simkó tanárnak, továbbá Szalaváry Ede rajztanárnak és Szegfű Sándor tanítónak, akik a tanfolyam körül buzgó tevékenységet fejtettek ki, majd biztosította a tanfolyam hallgatóit arról, hogy a vármegye nemcsak most, hanem a jövőben is mindenkor élénk figyelemmel kíséri a közoktatás ügyét, amelyre kiváló gondot fordít. Végül elismerését fejezte ki a látottak felett s kérte a tanfolyam hallgatóit, hogy a tanfolyamon szerzett hasznos ismereteket ne hagyják gyümölcsetlenül, hanem igyekezzenek az ifjuságot is a munkára és a gyakorlati életre nevelni, mert ezáltal Magyarországnak nagy szolgálato! tesznek.

A tanfolyam hallgatói a hozzájuk intézett szép beszédet zajosan megélték s a beszéd után Kruich Jakab botosi igazgató-tanító lépett elő, megköszönvén a tanfolyam hallgatói nevében a vármegyének azt a nemes áldozatkészségét, amellyel a tanfolyam létesítését lehetővé tette s kéri Vinczehidyt, hogy a vármegye alispánjával és törvényhatóságával is közölje legmelegebb háláérzetüket. Ugyancsak meleg köszönetet mond

A „TORONTÁL“ tárcája.

A jó pásztor.

Vireloup jelentéktelen kis falu, alig száz lakossal, sűrű erdők között Bourgogne megyében. A környéke olyan vad, hogy mint mondják, még a farkasok is menekülnek belőle s innen a falu neve (Vireloup = farkasordító). A lakossága nagyon szegény, favágásból tengeti életét; az erdő fedezi minden szükségletét, az ad neki élelmet, fűtést, épületfát, égetőolajat, vadgyümölcsöket, nyulat, foglyot.

Elkülönítve a többi világtól az erdők elszigetelő öve által, a vireloupiai nagyon primitív emberek és ugyszólván a civilizáción kívül élnek.

Ősz tájban egy vasárnap reggel botanizálás közben eltévedtem az erdőben s tíz óra tájban éhesen Vireloupban lyukadtam ki. A templom közelében, honnan éneklő hang hatolt tompán hozzám, az utcaajtó előtt egy vén asszonyt vettem észre, ki a küszöbön guggolva olvasót forgatott az ujjai közt. A szegény nyomorék oda vitette magát, hogy a templom karzatának nyitott ablakán át legalább hallhassa a hívők énekét s így résztvehesen a misén.

Bocsánatot kértem tőle, hogy alkalmatlan-kodom és kérttem, mondja meg, merre található koresmát.

Vireloupban nincs koresma, mondta s ölébe nyugtatta az olvasót, miért is volna? Hiszen erre nem járnak utasok.

— De ha véletlenül mégis erre vetődik valaki, hol kap enni?

— Lelkem, hát a plébános urnál!

— A plébánosnál?

— Igen, ő hozzá szoktak az idegenek bezállani, ha erre tévednek... Csakhogy

várni kell az urnak, míg vége lesz a misének...

Mit tettem mást, a templomba mentem és résztvettem a nagymisén.

Amint benyitottam, tüstént megértettem, miért találtam az imént az egész falut olyan kihaltnak. A kis templom tömve volt ájtatos hívőkkel. Az összes lakosság ott szorongott.

A mise éppen akkor kezdődött. A kántor tele torokkal énekelte: Sanctus, sanctus, sanctus!... benedictus... qui venit in nomine Domini. A pap a két ministráns kíséretében, a megfelelő szöveget recitálta. Amint az oltártól kifordult és a kelyhet felmutatta, hamarosan szemle alá fogtam az arcát annak, kitől csakhamar reggelit voltam kérendő.

Mintegy ötven éves, sovány, csontos ember volt, tiszta naiv szemekkel, erős orral és szelid nagy szájjal s én egyszerű derék embert láttam benne. Miután a csengettyű háromszor jelezte az Agnus Deit, tiszta csengő hangon kezdett a Pater-be, majd megáldozott. Amint a kelyhet kitörölte s a szentélybe zárta, valami szokatlan mozgást vettem észre a hívők tömegén.

Fújták az orrukat köhécseltek, fészkelődtek, hogy jobban hallhassanak; az imént még álmos szemek felgyultak s türelmetlenül szegződtek a papra. Azt hittem, hogy prédikáció lesz, de azt láttam, hogy az egyik ministráns füvölát vizs oda a papnak, ki átvéve, halkan végig sétáltatta az ujjait rajta és aztán nagy csodálkozásomra elkezdett rajta játszani.

Félig profán, félig egyházi rögtönzés volt, majd egyházi énekek motívumai szerint, majd régi nóták után.

A pap nem játszott rosszul és a hivei a helyett, hogy megütköztek volna, egész természetesnek látszottak venni a dolgot s rendkívüli

élvezetet találtak benne. A nők arca elragadtatót árukt el, a férfiak taktusban mozgatták az állukat s a gyermekek vígan merestették a szemöket.

Igy tartott ez jó negyedóráig, mire a pap megtörölte a hangszer szopókáját, visszatette a tálcára, az oltárhoz fordult s felolvasta a befejező evangéliumot.

Amint a hívők lassan kivonultak a templomból, bementem a sekrestyébe, hol a pap éppen vetkőzött. Felénken elmondtam neki, hogy minő kényes helyzetben vagyok, s hogy koresma hiányában az ő vendégszeretetére kell appellálnom. Végig hallgatott és aztán mosolyogva mondta:

— De hiszen egészen természetes a dolog;... Én papi kötelességemnek tartom felajánlani asztalomat a ritka idegeneknek, kik községünkbe vetődnek... Fiam, szólt oda az egyik ministránsnak, menj csak, mondd meg Filoménának, hogy kettőre terítsen és duplázza meg a rántottját!... Vékony ebédje lesz, uram, mert a mi segélyforrásaink nagyon szűkösek; de hát a példabeszédek könyvében meg vagyon írva: „Jobb a főzelékes ebéd barátsággal, mint a husos lakoma gyűlölködéssel“.

A plébános ebédje csak főzelékből állott, de mert jó szívvél volt adva, kitünően ízlett. A sós kás rántottához angolnát találtak s pompás kerü bor került az asztalra. A plébános vidám volt s a csemegénél, mely friss mogyoróból és körtéből állott, bátorságot vettem magamnak kérdést intézni a vallás emberéhez a fuvola sajtáságos alkalmazása iránt, ami nagyon kíváncsivá tett.

— Tiszteendő ur, talán szerénytelennek fog tartani, kezdtem, de én jelenvoltam a nagymisén és megvallom, egy kissé el voltam ámulva...

még a tanfelügyelőségnek és Simkó tanárnak s kéri előadójukat, hogy az irántuk tanusított szeretetet és jóindulatot a jövőben is őrizze meg.

A vendégek ezután Simkó tanár vezetésével megtekintették a készített tárgyakból rendezett kiállítást, amely három csoportból áll, ugymint a fa, papír és agyagmunkákból. A fa-munkálatoknál a következő tárgyak szerepelnek: gereblye, kertajtó, tyukszállító, vizespad, zsámoly, ételhordó, fedélszék, ketrec, nyulfiásító, méhkaptár, kutyáol, gyalupad, szánkó, saroglya, küllő és lőcs, továbbá mérőasztal, lábtörölő, fazékrács, szege láda, madárfészkelő, virágkaró, virágfuttató, ruhacsipetű, kalapácsnyél, labdaütő, növényjelző tábla, papirkés, ütenező, amerikai ruhafogas, kard, gyaluló, vonalzó, szegezett láda, zsámoly, könyvespole, ruhaakasztó, tinta és sótartó, husvágó deszka és dán talyiga.

A papírmunkákból kiállítottak: hajtogató munkák, félkemény karton munkák, mint például skatulyák, kosárcák, virágtartók, disz-, névjegy- és süteménytálcák, táblák, könyvkötési munkák, hüvésztárcák, dobozok, füzetartók, iratmappák, fizikai szerek, szalvétatartók, stb.

Az agyagmunkákból láttunk gyümölcs és kalapformákat, vázakat, szélmalomokat, levélformákat, gazdasági udvart, várat, gyufatartót stb.

A közönség nagy érdeklődéssel tekintette meg a csinos kiállítást, amelynek minden egyes tárgyát Simkó tanár tüzetesen megmagyarázta s konstatálni kell, hogy az egyes tárgyak egy a külső esz, mint a kivitel dolgában semmi kívánni valót nem hagynak hátra.

A kiállítás megtekintése után a közönség visszatért a tanterembe, ahol Gockler Zsigmond és Szalaváry Ede szemléltető módon bemutatták a szülői munkákat és azoknak gyakorlati hasznát az oktatásnál, majd Simkó tanár megköszönte a közönség szives érdeklődését s a hallgatók buzgalmát, akiktől rövid, de meleg bucsut vett, kérve őket, hogy a tanultakat kellőképpen értékesítsék és terjesszék a növények körében is.

Végül Czeglédy István segédtanfelügyelő mondott köszönetet a tanfolyam vezetőségének és hallgatóinak.

Ezután az oklevelek kiosztására került a sor. Ilyen látogatási oklevelet a tanfolyam összes hallgatója kapott, névszerint:

Arszenievics Emilia, Baranyi Ferenc, Büchler Hugó, Dávid József, Frauenhofer Péter, Freund Ida, Friedrich Péter, Gockler Zsigmond, Humai Antal, Jovanovics Zsófia, Koch Mihály, Knezsevics György, Kugler Lajos, Kruch Jakab, Liska Ferenc, Major Gyula, Mathiasz Ferenc,

— Tudom, mit akar mondani, szakított félbe vidáman, a fuvola-szólóm megbotránkozottatta őnt... Nem ön az első s miután nem akarok megbotránkozni senkit, magyarázattal tartozom önnek. Ime:

Szt-Györgykor lesz tizenöt éve, hogy a püspök rám bízta ennek a parókiának a vezetését. A falut a legsiralmasabb erkölcsi és anyagi állapotban találtam: valóságos vademberek és ami még rosszabb: tökéletes pogányok. Férfiak, nők egész napokon át az erdőben időztek, még vasárnap is; a gyermekek tizenkét éves korukban hátat fordítottak az iskolának s járták az erdőt... Az egész lakosság inkább vadállatokhoz, mint keresztény gyülekezethez hasonlított. Vasárnaponként egy tucat vénasszonynak és gyermeknek tartottam misét. Férfiak sohasem mutatkoztak a templomban. Hasztalan volt minden ékesszólásom. Szavaim hamarabb meglágyították volna a követ, mint ezeknek a hitetleneknek a szívét.

Fájt a lelkem. Egy tavaszi este, miután fájdalmasan elmélkedtem a megrogzottság fölött, hó imában kértem az istent, hogy jöjjön segítségemre. Az ima felvidítette a szívemet s hogy sötét gondolataimat elűzzem, előkerestem a fuvolámat és eljátszottam rajta egymásután az egész repertoáromat.

Az est enyhe volt, a tanulószobám ablaka nyitva állt s ime, amint kis szünetet véve kinéztem, nagy néptömeget vettem észre a plébánia előtt. Ezek az emberek sohasem halottak más zenét, mint rigófüttyöt, meg a csordás kürtjét. Egészen el voltak ragadtatva s mikor felhagytam a játékkal, a lehangoltság moraja tört fel soraik közt.

Ez gondviselészerű ujjmutatás volt rám nézve. Miután ezek a pogányok szeretik a zenét, ezzel kell őket a misék hallgatására bírni.

Mária Erzsébet és Vilma, Piacsek János, Mayer Éva, Szabó Bertalan, Szegfű Sándor, Titze Istvána, Wéber Lőrinc, Hanel Béla, Drndarszky Kálmán, Hollinger József és Horgos István.

Ezzel az ünnepély véget ért s a tanfolyam befejeződött.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 6^{1/2} ó-tól kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 7^{1/2} óráig délután; ugyanazon napokon este 5-től 7-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délben gőzfürdő. A kádfürdő reggeltől este 7-ig nyitva marad. Szeptember 14. Közig. bizottság üése.

— **Személyi hír.** Dr. Perisics Zoltán polgármester néhány napra elutazott Nagybecskerekéről s helyettese ez idő alatt Sirosz Béla városi főjegyző.

— **Gör. kel. Nagyboldogasszonya.** Ma ünnepelték meg gör. kel. szerb polgártársaink egyik legszebb és legjelentősebb ünnepüket, Nagyboldogasszony napját, amely egyszersmind a belvárosi gör. kel. templom védőszentjének is az ünnepe. Ez alkalomból délelőtt 9 órakor mindkét gör. kel. templomban ünnepi istentisztelet volt. A belvárosi templomban Sztraity György esperes misézett fenyves papi segédlettel, míg az egyházi énekkar gyönyörű kórusban adta elő az alkalmi énekeket. Mise közben körmenet is volt s a nagyszámban egybegyűlt hívek az egyházi férfakkal az élükön végigvonultak az Árpád- és a Hunyadi-utcán, majd ismét visszavonultak a templomba, ahol a szokásos vizszentelést tartották meg. Délután 4 órakor hangos mozsárlövöldözések és harangzások közt megtartották az ugynevezett kalácsvágást. Ez az ünnepség az egyházi épület nagytermében volt s mint rendesen, úgy az idén is nagyobb összegre rugó adományok folytak be a templom céljaira.

— **A csanadegyházmegegyéből.** Csernoch János dr. megyés püspök Raskó Sándor gyoroki plébánost az alsó aradi esperességi kerület esperesévé nevezte ki.

— **Uj tornatanár.** Osztie Béla, az Eötvös-utcai állami elemi iskola jeles tanítója a nyári vakáció alatt Budapesten járt, ahol részt vett a tornatanári, vívó és svéd gimnasztikai tanfolyamon, amelyeket kitűnő sikerrel el is végzett s tornatanári oklevelet nyert.

— **A ref. egyház köréből.** Itt említjük meg, hogy a nagybecskereki református egyházban f. hó 29-én templomszentelést és új kenyérért való hálaadás ünnepe lesz uri szentvacsoira osztással, amelyre az egyháztanács ezután hívja meg a híveket.

— **De mitévő legyek?** ... A templomunknak még harmónioma sem volt és én sokkal szegényebb voltam, semhogy egyet vehettem volna. Elgondoltam tehát, hogy orgona hiányában a fuvolám is megjárna talán? Miért ne? ... A fő az volt, hogy megnyerjem istennek ezeket a megkérgecsédett lelkeket... Nem haboztam tovább és a következő vasárnap, a kyrie éneklése előtt fuvolaszóval traktáltam a vénasszonyaimat.

A szokatlan szertartás híre gyorsan elterjedt s a másik vasárnap tele lett a templomom. Férfiak, nők és gyermekek, az egész ünnepelő öltözött község megtöltötte a hajót, amint fuvolázni kezdtem.

— **Bizonosan megvolt a diadal.**

— **Várjon csak...** A diadal rövid volt. Alig volt vége a szólómnak, mikor az összes mihasznák kerekelt oldották, mint a verébfalka s magam maradtam a vénasszonyaimmal... Ez lehangolt, de ki is oktatótt... A helyett, hogy a mise előtt fuvoláztam volna, egy küssé az Ite, missa est elébe helyeztem a zenét s az én vadállataim kénytelenek voltak végig hallgatni az egész szertartást, ha „zenét” akartak hallani. Azóta egyetlen hívem sem hiányzik a miséről.

És elhiszi-e ön, uram, tette hozzá a derék plébános, hogy egy idejig sok kellemetlenségem volt felsőbb helyen e miatt. Egyes féltékeny vagy nagyon rideg kartársaim megbotránkozottának találták a szentnek és prófának ezt a vegyülékét s a dolog felment egész a püspökig. Szerencsére ő eminenciája szellemes ember. — „Uraim, mondta gánesolómnak, miután Dávid király táncolt a frigszekrény előtt, a vireloui plébános is fuvolázhat a szentségtartó előtt, és mi azt mondhatjuk neki, amit Nathan próféta mondott Dávid királynak: „Menj, tedd azt, ami a szivedben van, mert az Örökkévaló veled van”.

André Theuriet.

— **Tanügyi áthelyezés és kinevezés.** A m. kir. vallás- és közoktatási miniszter Szöllősi Kata istvánföldi állami elemi iskolai tanítónőt a győrvarosi állami elemi iskolához rendes tanítónői minőségben áthelyezte, Sali Franciska okleveles tanítónőt pedig az istvánföldi áll. elemi iskolához rendes tanítónővé kinevezte.

— **Magyar név.** A m. kir. belügyminiszter megengedte, hogy Halupa András pancsovai illetőségű, ugyanottani lakos, valamint Zsiványovics György és Mária családi nevét Pálra átváltoztathassa.

— **Jóváhagyott alapszabályok.** A m. kir. belügyminiszter a nagybecskereki önkéntes tűzoltótestület módosított alapszabályait a jóváhagyó záradékkal ellátta.

— **Kalazanti Szent József.** Tegnap tudósításunkból, melyben a piaristák Kalazancius ünnepéről emlékeztünk meg, két vendég neve maradt ki, mit ezennel helyreigazítottunk. A két vendég neve: dr. Haidegger Lajos, kórházi igazgató-főorvos és Lengyel István segédlelkész.

— **Elhunyt jegyző.** Csak tegnap adtunk hírt Enyedi Mór eszéki körjegyző hirtelen haláláról s ma már ismét egy községi jegyző elhunytáról vesszük a jelentést. Mint ugyanis részvétellel értesülünk, Jovanov Miklós, Számos község jegyzője, volt cs. és kir. 29-ik gyalogezredbeli főhadnagy tegnap délelőtt 9 órakor 45 éves korában Nagybecskereken meghalt. Az elhunyt hosszabb ideig betegeskedett már s állapota az utóbbi napokban oly súlyosra fordult, hogy az itteni kórházba kellett szállítani, ahol gyógykezelés alá vették. Az orvosok látták, hogy a katasztrófa elkerülhetetlen, miért is apósa házához szállították, ahol tegnap délelőtt meg is halt. Az elhunyt jegyzőt ma délután temették el apósa, Káties N. házából általános részvétellel mellett s a holttestet a nagybecskereki gör. kel. temetőben helyezték örök nyugalomra.

— **A krassószörényvármegyei jegyzői egyesület jubileuma.** Röviden már hírt adtunk arról, hogy a krassószörényvármegyei jegyzői egyesület júli 23-án ünnepelte fennállásának 25 éves jubileumát. Az ünnepségről most a következő részleteket jelentik: A diszkögyűlést délelőtt 10 órakor a vármegyei ház disztermében Buha Sándor egyetemi elnök, klicsovai jegyző nyitotta meg. Felkeszakkal esetelte az egyesület hivatását, célját s köszönetet mondott a vármegyei vezetőségének támogatásáért. Utána Issekutz Anrél alispán válaszolt és beszédjének alapjául állította a következőket: „Minden támadás, mely a jegyzői kart éri, éri én az mellem is, de az én mellem is vágja vissza!” Tömörülésre, összetartásra és főleg hazaszeretetre hívja fel a jegyzői kart. Ezek után Szathmáry László, az egyesület főjegyzője mondta el nyönyörű beszédét s a jegyzői intézmény fejlődését esetelte a mai napig. Eltette dr. Florescu Döme díszelnököt, Temes-Torontál és Hunyadmegye kiküldöttjeit és a vendégeket; végül az egyesület a közönség támogatása és szeretetébe ajánlva, zárta szavait. Utána dr. Florescu Döme díszelnök mondott köszönetet, majd Vihely Géza, Torontálmegyei jegyzői egyesületnek elnöke, grabácsi jegyző emlékedett szólasra. Örömet fejezte ki az egyesülés, összetartás és kollegiális szeretet fölött, amely ezen exponált meggyében összefűzi a jegyzői kart. Hatásos beszédét zajos tetszéssel fogadták. Kiritz László felolvasta a belügyminiszternek és Fialka Károly főispánnak szóló üdvözlő-táviratokat Papp Elemér igazfali jegyző a jubileum emlékére létesült ösztöndíjalap alapító oklevelét terjesztette elő, amely szerint az egyesület 5000 kor. tőkével ösztöndíjalapot kreál jegyzők gyermekei és árváinak középiskolai tanulmányait előmozdító. Felolvasta az üdvözlő-táviratok egy részét, Ung, Komárommegye, a resiczai főszolgabíró hivatal részéről stb. Ezek után Buha Sándor elnök zárta be az ülést és kiosztották a nap emlékére készült albumot. Délben a „Magyar Király”-ban 150 terítékű bankett volt, este tanulmányosság a Concordiában.

— **A szöréghy vasuti szerencsétlenség.** A szöréghy vasuti szerencsétlenség ügyében a vizsgálat erősen folyik, eddig azonban csak azt állapíthatta meg, amit tegnap már megírtunk, hogy az összeütközést a távjelző téves értelmezése idézte elő. Azok a hírek, hogy a balesetnél több sebesülés történt volna, sőt hogy a mozdonyvezető halálos sebet szenvedett, nem felelnek meg a valóságnak, hanem, úgy mint azt már tegnap megírtuk, mindössze a tenyerén sebesült meg a mozdonyvezető. Más sebesülés egyáltalán nem történt. Anyagiakban azonban tetemes a kár, amennyiben az elpusztult kocsi és áruk értéke közel háromszázezer koronát tesz ki. A pálya rendbehozatalán és a romok eltakarításán tegnap egész nap és éjjel dolgoztak, úgy hogy az éjjel a vonatok még átszállással közlekedtek s a

TÁVIRATOK

A király beteg.

Budapest, aug. 28. (A „Torontál“ eredeti táv.) Bécsből tegnap este riasztó hírek érkeztek a király egészségi állapotáról. A hírek azt újságolták, hogy a király Ischlben hirtelen megbetegedett s állapota súlyos.

Mai bécsi távirat a riasztó híreket alaposan enyhíti, amennyiben azt jelentik Ischlből, hogy a királynak csak náthája van, amelyet köhögési inger kísér. Állapota azonban olyan, hogy egyáltalán nem ad aggodalomra okot, amit bizonyít az is, hogy az uralkodó rendes sétáját ma reggel is megette.

Az önálló bank ügye.

Budapest, aug. 28. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Jó forrásból eredő értesülés szerint az önálló bank ügyében a bank-bizottság október hónap végén folytatja tanácskozásait. A folyó év végén nyújtja be az osztrák-magyar bank előterjesztését a szabadalom megújítása iránt. Azt mondják, hogy a bank-bizottság megvárja az osztrák-magyar banknak a beadványát s csak azután dönt, annál is inkább, mert a magyar kormány kötelezve van a döntés előtt az osztrák-magyar bankkal tárgyalni. Arról, hogy a kérdés megoldására nézve milyen módokat találnak, ma még nem lehet beszélni. A kormánynak az őszi kampany folyamán elegendő alkalma lesz a bankkérdés megoldásának modalitásait az illetékes tényezőkkel együtt előkészíteni.

Kossuth Ferenc Budapesten.

Budapest, aug. 28. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter tegnap este 7 órakor Pöstyénből Budapestre érkezett. A miniszterre a pöstyéni fürdő használata igen jó hatással volt.

A fuzió.

Budapest, aug. 28. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Politikai körökből eredő hírek szerint Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter, mint a függetlenségi pártnak a vezére, szeptember hó második felében értekezletre hívja össze a függetlenségi pártot, amelyen a fuzió ügyével fognak foglalkozni. Ugyancsak a napokban Budapestre érkezik Andrássy Gyula gróf belügyminiszter, aki szintén a fuzióról fog tárgyalni Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszterrel s a két miniszter tanácskozásának az eredménye kerül a függetlenségi párt értekezlete elé.

A szerb kereskedelmi szerződés életbeléptetése.

Budapest, aug. 28. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Bécsből sürgönyzik: Az osztrák kormány megbízottai s a magyar kormány szakreferensei tegnap délután 4 órától este 9 óráig tárgyaltak a Szerbiával kötendő kereskedelmi szerződés életbeléptetése körül szükséges intézkedések dolgában, amelyekre nézve megállapodásra is jutottak. Megállapodás történt arra nézve is, hogy az életbeléptetést augusztus 30-án fogják kihirdetni.

Aehrenthal és Tittoni találkozása.

Budapest, aug. 28. (A „Torontál“ ered. táv.) Salzburgi jelentés szerint az ottani „Hotel de l'Europe“ szállodának szeptember 4-ikére bejelentették Aehrenthal báró közös külügyminiszter érkezését. Ebből azt következtetik, hogy Aehrenthal és Tittoni külügyminiszterek itt fognak találkozni.

A francia miniszterelnök az angol királynál.

Budapest, aug. 28. (A „Torontál“ eredeti táv.) Marienbadi jelentések szerint Edward angol király és Clemenceau francia külügyminiszter között tegnap lefolyt tanácskozás főtagja a törökországi helyzet, Muley Hafid marokkói szul-

tánnak az elismerése, valamint az új Balkán-vasút kérdése volt.

A közös hadsereg és a magyar ipar.

Budapest, aug. 28. (A „Torontál“ ered. távirata.) Több magyar iparos és szállító azt panaszkolta, hogy a legutóbbi közöshadseregbeli szállításokhoz szükséges kellekek mintáinak bemutatását a budapesti kelenföldi katonai raktár megtagadta. A magyar gyáriparosok országos szövetsége táviratilag fordult a közös hadügyminiszterhez a dolog orvoslásáért, amire a hadügyminiszter ugyancsak táviratilag értesítette a szövetség elnökségét, mely szerint intézkedett, hogy az érdeklődő iparosok a mintákat megtekinthessék.

Katonák vasuti szerencsétlensége.

Budapest, aug. 28. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Ma reggel nagy szerencsétlenség történt Óbudán. Ugy 8 óra tájban ugyanis a 12-ik számú ulánus-ezred vonult el az óbudai rakparton a vasuti sínek mentén. E közben jött Esztergom felől a Budapestre 7 óra 40 perckor érkező személyvonat. A vonat zakatolásától az ulánusok lovai megbokrosodtak és vagy 30-40 ló így megbokrosodva a töltésre ugrált s egyenesen a vonatnak ment. A dolog oly hirtelenséggel történt, hogy a vonatvezető idejekorán már nem tudott fékezni s így történt, hogy egy csomó lovat és több katonát a vonat elgázolt. Mire a vonatot megállították, már 16 lovat gázolt agyon a vonat. Ezeknek lovasai közül elgázolt 4 katonát, akik életveszélyesen megsebesültek, azonkívül több katonát a lovak típortak el, de ezek szerencsére csak könnyebb sérülést szenvedtek. A különös vasuti szerencsétlenség dolgában a vizsgálat folyik.

Kilencszeres gyilkos polgármester.

Budapest, aug. 28. (A „Torontál“ ered. távirata.) Mint Alarsonból jelentik, ott letartóztatták dr. Bartossa ottani polgármestert, a kire kilenc gyilkosságot bizonyítottak rá. Az áldozatok között van a polgármester anyósa és sógor-nője is. Legutóbbi áldozata egy fiatal munkáslány volt, akit agyonszúrt és holttestét darabokra vágta.

Az allensteini dráma.

Budapest, aug. 28. (A „Torontál“ ered. távirata.) Mint Berlinből jelentik, a jövő hónapban kerül tárgyalásra az allensteini dráma áldozatának, Schönberg örnagy feleségének a póre.

Határidő-üzlet.

Budapest, aug. 28. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték: Buza (április 1909.) . . . 22 74 — — Buza (októberre 1908.) . . . 22 10 — — Rozs (októberre 1908.) . . . 18 50 — — Zab (októberre 1908.) . . . 16 08 — — Tengeri (augusztusra) . . . 14 50 — —

Közgazdaság.

Piaci árak.

Hivatalosan feljegyeztettek a Nagybecskereken 1908. évi augusztus hó 28-án megtartott heti vásár alkalmával:

buza	50 kgr.	10 70 korona
kétszeres	"	7 50 "
rozs	"	8 — "
árpa	"	7 — "
zab	"	7 — "
kukorica	"	7 40 "
pepce	"	15 50 "
széna I.	"	8 — "
" II.	"	7 — "
szalma I.	"	4 — "
" II.	"	3 — "
burgonya 1 kgr.	"	— 10 "
disznóhús I.	"	1 80 "
" II.	"	1 70 "
juhús	"	1 04 "
siz	"	1 68 "
marhahús I. 1 kgr.	"	1 46 "
" II.	"	1 36 "
borjúhús I.	"	1 80 "
" II.	"	1 90 "

Felelős szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

posta is késedelmet szenvedett. Ma délelőttre azonban már a pályát szabaddá tették, úgy, hogy délután a forgalom akadálytalan lesz.

A szabó ipari tanfolyam bezárása. A nagybecskereki szabó ipari tanfolyamot augusztus 31-én hétfőn délután 4 órakor zárják be ünnepesen a törvényszéki épületben levő földszinti helyiségben. A bezáró aktusra a tanfolyam vezetősége meghívja az érdeklődő nagyközönséget is.

A jubileumi arany százkoronás. A hivatalos lap mai száma közli a pénzügyminisztérium hirdetményét az ausztriai veretű 100 koronás emlékérmék ismertetése tárgyában. Az új százkoronás arany emlékérmé képlapján ő felsége mellképe látható a szokásos körirattal. A hát-lapon felhőkön ülő női alak látható; jobb kezében az 1848-1908 számok között — nyitott babérkoszorút tart, bal karja pedig koronázott kettős sassal ellátott pajzsra támaszkodik. Az érme felület felső részét a felhők közül kiemelkedő sugarak töltik be, körülöttük pedig az 1848-1908. évszámok és a 100 COR értékjelzés láthatók. — A pajzs alul a: DUODECIM LUSTRIS GLORIOSE PERACTIS felírás foglaltatik. A százkoronás emlékérmé átmérője 37 milliméter.

Régészeti kutatások Csókán. Augusztus 13-ika óta, nevezetesen régészeti ásások vannak folyamatban Csóka határában. A Délmagyarországi Történelmi és Régészeti Múzeum Társulat ásatja fel a vidék körében is régóta hírneves Hremenyák nevű őskori hulladékdombot, mely évezredek előtt szigetként emelkedett ki a szőke Tisza medrében s majd későbbben árterében. A munkálatokat vezető Arosz Endre archaeológus szorgalmasan tárja fel nagyszámu munkáival az ősrégi idők óta lakott dombnak különféle rétegeit s a bennük talált érdekes ősemberi leleteket, melyeknek megtekintésére nemcsak a község lakói, hanem Zenta városból is sokan rándulnak ki. Érdeklődéssel nézegetik a földből napvilágra jutó bölényszarvasokat, szarvasagancsokat, kő és csonteszközöket, meg ősi teteme- ket, melyekkel ugyszólván telítve van a Hremenyák őskori telepe. A domb neve különben „Tüzkövest“ jelent, az ott bőven előforduló tüzködarabok után, melyekből az ősember nyilhegyeit és késeit készítette. A domb ugyanis a kőkori nép tanyája volt s innen maradtak fenn a tüzköpengék s más csiszolt kőszerszámok.

Fényképészeti készülékek műkedvelőknek. Mindazoknak, akik a fényképezést, e legvonzóbb és mindenki által könnyen megtanulható sport iránt érdeklődnek, ajánljuk az A. Moll cégnek (Bécs, Tuchlauben 9.) cs. és kir. udvari szállító 1854. óta fennálló fényképészeti eszközök különlegességei áruházát, amelynek képes árjegyzékét kívánatra szívesen küldi bérmentve a cég. (a)

Irodalom.

* **Szenes Adolf számtana.** A polgári leányiskolák számára kiadott új tantervnek megfelelően megjelent tankönyvek között van egy érdekes számtan, melyet Szenes Adolf, a nagybecskereki áll. polgári iskola jeles tanára írt. A könyvet, amelyet a Franklin-társulat budapesti kiadó cég adott ki, a napokban engedélyezte a vallás-és közoktatásügyi miniszter és mint a hivatalos bírálatban olvassuk, a könyv nemcsak kiváló, gyakorlati módszerrel tünik ki, hanem eredeti azáltal, hogy példáit legnagyobb részt a háztartásból merítette. A nem szakember is láthatja a régi számtan tanítással való szakítást, ha a könyvben csoportosított példák címeit olvassa: „A háztartás berendezése“. „Különféle kiadások a háztartásban“. „Megtakarítások a háztartásban“. „A háztartás évi szükséglete“. „A fűszeres számlája“. „Elelmiszerek beosztása“. „Háztartási kiadások elszámolása“. „Ruhavarrás“. „Háztartási költségvetés“. „Kézimunka“. „Nagyosmás“. „Sütés-főzés“ stb. címek alatt előforduló példák mind a női hivatás és foglalkozás köréből valók. A hivatalos bírálat dicsérőleg kiemeli, hogy egyetlen tankönyvünk sem fektet akkora súlyt a fejszámolásra, mint Szenes számtana. Általában Szenes számtani tankönyvei a legelterjedtebbek az országban, fiu-iskolai számtana is most jelent meg már 4. kiadásban.

* **Az új végrehajtási eljárás.** A végrehajtási novella, mely országszerte nagy feltűnést keltett, végre jogerőre emelkedett. Ez a törvény-novella, még mielőtt szentesítést nyert, már többféle füzetben lett ismertetve. Ma azonban vettük az ismert Ráth Mór-féle törvénygyűjtemény zsebkiadásában, a végrehajtási novella most megjelent szentesített törvény-szövegét, melyben már az életbeléptetési rendelet is befoglaltatik. E kiadás különös előnye, hogy a kísérő magyarázatok oly világosan és a legapróbb részletekre is kiterjeszkedő alaposággal világítják meg a törvény szövegét, hogy annak nemcsak a jogászvilág, hanem a laikus közönség is nagy hasznát fogja venni. A törvényt jegyzetekkel és magyarázatokkal a végrehajtási jogban kiválóan jártas szaktekinetly látta el. A mintaszerű kiállításban megjelent és 6 ivre terjedő füzet ára 1 korona és 20 fillér és kapható úgy a kiadónál, mint minden más hazai könyvkereskedésben.

vezés. A m. Szöllősi tanítónőt az orosz rendes Franciska áll. el. gyminiszter pancsovai Zsiva-ét Pál-ra A m. kir. éntes tüz- jóváhagyó api tudósi-ncius ün-ndég neve nk. A két s. kórházi érclelkész. dtunk hirt haláláról hunytáról részvéttel os község vezredbeli éves ko- elhunyt lapota az hogy az ol gyógy- t, hogy a ósa házá. meg is temették s részvét gör. kel. zői egylet ól, hogy folyó hó bileumát. szleteket orakor a or egyleti kes szá- ósáját és őségének alispán a a kö- jegyzői mellem ársra és ői kart. egylet edét s a ai napig Temes. t és a g támo- szavait. nondott lmegeye emelke- yestülés, amely ői kart. gadták. nek és ávirato- ábileum kelelét 00 kor- emekél mozdí- részét, gabiról Sándor a nap Magyar tánc- ség. A a vizs- ak azt irtunk. rtelme- esetnél zdony- k meg tegnap meg a nem kár, érteke pályá egnap z éjfel s a

Hirdetmény.

Ruszánda fürdő igazgatósága számos megkeresésnek helyt adva, közhírré teszi, hogy a

f. évi fürdői évad 1908. évi szept. hó 30-ig meghosszabbított.

Egyben értesítjük a n. é. közönséget, hogy a Ruszánda gyógyfürdő iszapja kimeríthetetlen, a fürdő tavában pedig bőséges vízmennyiség van.

Melencze, 1908. évi augusztus hó 25-én.

A Ruszánda fürdő igazgatósága:

Piperszki Kaméno,
ügyvezető.

Dr. Sztaitz János,
fürdőorvos.

Petrovity Jenő,
igazg. elnök.

774-3.1

Az Alkotmány-utcai 637/15. sz.
házban több kisebb és nagyobb

lakás

azonnal kiadó.

Tudakozódní e lap kiadóhivatalá-
ban lehet.

(766-x.4)

3306/1908. sz. Torontálvármegye közig. bizottságától.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur 62070-II/1908. szám a. kelt rendeletével a Temesbégavölgyi Vízszabályozó Társulat céljaira Nagymargitta község határában elfoglalt földterületekre nézve a kisajátítási eljárást elrendelvé, a tárgyalás f. évi okt. 7-én d. e. 10 órakor Nagymargitta községében (község-házánál) fog megtartatni.

Felhivatnak tehát az érdekelt felek, hogy fenti időre kitűzött tárgyaláson annál is inkább megjelenjenek, minthogy a bizottság a kisajátítási terv megállapítása felett akkor is érdemileg határoz, ha az érdekelt felek közül senki sem jelenik meg.

A kisajátítási tervrajz és összeírás Nagymargitta község-házánál 15 napi közszemlélésre kitétetett.

Nagybecskerek, 1908. évi aug. 24.

Torontálvármegye közigazgatási bizottsága.

Főispán, alispán távol:

Vinczehidy,
főjegyző.

771-3.2

HIRDETÉSEK

FELVÉTELEK A

„TORONTÁL”

KIADÓHIVATALBAN.

Irodai
gyakornoknők

azonnali belépésre
kezdő fizetéssel
kerestetnek.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

775-x.1

1890/1908. sz. A nagyikindai járás főszolgabirjától.

Pályázati hirdetmény.

Tiszahegyes község székhelyvel szervezett tiszahégyesi **körorvosi állás** a körorvosnak lemondása folytán üresedésbe jött.

Ezen állást elnyerni óhajtok felhivatnak, hogy az előirt képzettséget, egy évi gyakorlatot, valamint eddigi működést igazoló bizonylatokkal felszerelt kérvényeiket **1908. évi szeptember 30-ig** a szolgabíró-sághoz Nagyikindára küldjék be.

Javadalmazás: 2000 kor. évi fizetés, a husszemplészet és halottkémlésért és a beteglátogatásért járó díjak élvezete, Tiszahegyes községtől szabad lakás, látogatási díjak ugy Tiszahegyesen, mint Szajánon éjjel-nappal 1 kor.-ban van megállapítva.

A megválasztott orvos köteles a Torontálmezei orvosi nyugdíj-intézetbe belépni.

A szerb nyelv tudása kívánatos. A választás október hó 3-án d. e. 10 órakor fog Tiszahegyes község-házánál megejtetni. Nagyikinda, 1908. évi augusztus 25.

Főszolgabíró szabadságon

Vogel,

tb. főszolgabíró.

770-3.2

Mérlegképes könyvelő

elvállal olcsó díjazás mellett a délutáni és esti órákra könyvelést és más irodai munkákat.

Cím a kiadóhivatalban.

3942/1908.

Mokrin község előljároságától.

ÁRVERÉSI HIRDETMEY.

Mokrin község előljárosága részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a

700—800 hold legelő

és pedig a község körüli része 400 □-öl, a többi pedig 2 holdas részletekben felszántásra 12 évre haszonbérbe fog adatni.

Az árverés **1908. évi aug. 31-én d. e. órakor** és következő napjain a helyszínen fog megtartatni.

Bővebbi felvilágosítás az előljároságnál megtudható.

Mokrin, 1908. évi augusztus 20

776-3.1

Az előljároság.

SEGÉDEK,

önálló erők, akik a magyar, német, román és szerb nyelvben jártasok s mint utazók is alkalmazhatók, egy detailleur, egy pedig, aki a raktármunkákban alkalmazható,

azonnal állást nyerhetnek.

Ajánlatok az eddigi foglalkozás-megjelölésével

Hack Róbert, Versecz

címre intézendők. A könyvelésben jártasak előnyben részesülnek.

765-5.4

Telefon 22.

Telefon 22.

FONTOS!

229-x.44

Van szerencsénk értesíteni, hogy a helybeli tanintézetekben az 1908—1909. tanévben

használatra előirt összes tankönyvekből nagy raktárt tartunk.

Minthogy elődünk a Messinger-féle intézetben használt tankönyveket nem vezette, külön kiemelni óhajtuk, hogy ez évben a helybeli

Messinger Karolin-féle

intézetben előirt tankönyvek nálunk szintén kaphatók.

Az iskolai idény alkalmából különös figyelembe ajánljuk **nagy írószerraktárunkat.**

Nagy választék iskolai felszerelésekben.

ALMÁSY ÉS SZEPESY

könyv-, zenemű- és papirkereskedése NAGYBECSKEREK.